

Υπόμνημα τοῦ Θεοφιλ. Χριστοφόρου Χατζῆ

Ἐν Πειραιεὶ τῇ 11 Ἰανουαρίου 1936

Π ρ ο ς

Τοῦ Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν

καὶ πάσης Ἑλλάδος

Ἀθῆνας

Υπόμνημα Ἐπισκόπου Χριστοφόρου Χατζῆ ¹

Ἐπισταμένη καὶ ἐμβριθὲς μελέτῃ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κανόνων μὲ ἡγάγεν εἰς τὰ κάτωθι συμπεράσματα. Παραδέχομαι ἐξ ὁλοκλήρου, ὅτι ἡ χειροτονία μου οἷσα ὑπερόριος καὶ ἀπολελυμένη, καλῶς ὑπὸ τοῦ Ἀνωτάτου Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου ἐκηρύχθη ἄκυρος, ἐξ οὗ καὶ οὐδέποτε ἤξιωσα διὰ εἶμαι Ἐπίσκοπος Μεγαρίδος. Τὸ ἄκυρον ὁμῶς ἐν προκειμένῳ δὲν ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ἀνύπαρκτον καὶ μὴ γενόμενον. Εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ὁ δ' Κανὼν τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου περὶ Μαξίμου τοῦ Κυνικοῦ ὁμιλῶν κηρύττει τὴν χειροτονίαν αὐτὴν ὡς μὴ γενομένην, ἀλλὰ τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι ὁ Μάξιμος πράγματι δὲν ἐχειροτονήθη. Διότι, καθὼς ὁ σύγχρονος τοῦ Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ μαθητὴς Γρηγόριος μαρτυρεῖ, κατ' αὐτὸν δὲ καὶ ὁ Ζωναρᾶς, οἱ Ἀρχιερεῖς οἵτινες ἐπρόκειτο νὰ χειροτονήσωσιν αὐτὸν «τῆς Ἐκκλησίας ἔνδον γενόμενοι προτοῦ τελῆσαι τὴν τελετὴν γνωσθέντες ἀπηλλάγησαν ὑπὸ τῶν πιστῶν καὶ ἀπελαθέντες οὐκ ἐφησυχασαν, ἀλλ' εἰς οἰκίαν

¹ Ἐλήφθη ἀπὸ τὸ βιβλίον «Τὸ ἔγκυρον τῆς εἰς Ἐπισκόπους χειροτονίας τῶν Θεοφ. Χριστοφ. Χατζῆ καὶ Πολυκ. Λιώση» τοῦ Τίτου Πετροπούλου σελίς 24.

εἰσδύντες χοραύλου τινός, ἐκεῖ χειροτονοῦσι τὸν Μάξιμον» (Ράλλη—Ποτλῆ Β' 177). Οὕτω τοῦ μυστηρίου μὴ τελεσθέντος, κανονικῶς ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἀμφισβητεῖ αὐτὴν ταύτην τὴν τελεσιουργίαν τοῦ μυστηρίου, διακηρύττουσα «ὥστε μήτε Μάξιμον Ἐπίσκοπον γενέσθαι».

Ἐντεῦθεν ὁ χαρακτηρισμὸς τῶν γενομένων ὑπὸ τοῦ Μαξίμου ὡς ἀκύρων ἔχει τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀνυπάρχοντος. Ἄλλ' ἐκ τούτου δὲν ἔπεται ὅτι πᾶν ἄκυρον εἶναι καὶ ἀνυπάρχον καὶ μὴ γενόμενον. Οὕτως, ἵνα διὰ παραδείγματος ἀποσαφήσωμεν τὴν σκέψιν μας, διὰ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν χειροτονία οἰουμένητε σχισματικοῦ καὶ πολλῶ μᾶλλον ἑτεροδόξου εἶναι ἄκυρος. Ὑπὸ ἄλλην ὁμως ἔννοιαν εἶναι ἄκυρος ἡ χειροτονία ὑπὸ Βουλγάρου σχισματικοῦ καὶ ὑπὸ ἄλλην ἔννοιαν εἶναι ἄκυρος ἡ χειροτονία ὑπὸ Πρεσβυτεριανοῦ καὶ ὑπὸ ἄλλην ἔννοιαν εἶναι ἄκυρος χειροτονία ὑπερόριος καὶ ἀπολελυμένη ὑπὸ Ὁρθοδόξου Ἀρχιερέως μὴ καθηρημένου. Διότι, τὴν μὲν ὑπὸ σχισματικοῦ χειροτονίαν δύναται ἡ Ἐκκλησία ν' ἀναγνωρίσῃ, τὴν ὑπὸ τοῦ Πρεσβυτεριανοῦ ὁμως ἀπαραιτήτως θὰ ἐπαναλάβῃ, κατ' οὐδένα δὲ λόγον δύναται νὰ ἐπαναλάβῃ χειροτονίαν τελεσθεῖσαν ὑπὸ Ὁρθοδόξου, μὴ καθηρημένου, ὑπερόριος, διότι ἐν ἀντιθέτῳ περιπτώσει ἐμπίπτει εἰς τὰς κυρώσεις τοῦ ξη' Ἀποστολικοῦ κανόνος ἔχοντος ὡς ἔπεται: «Εἰ τις Ἐπίσκοπος ἢ Πρεσβύτερος ἢ Διάκονος δευτέραν χειροτονίαν δέξηται παρὰ τινος, καθαιρεῖσθω καὶ αὐτὸς καὶ ὁ χειροτονήσας. Εἰ μὴ γε ἄρα συσταίῃ, ὅτι παρὰ αἱρετικῶν ἔχει τὴν χειροτονίαν. Τοὺς γὰρ παρὰ τῶν τοιούτων βαπτισθέντας, οὔτε πιστοὺς, οὔτε Κληρικοὺς εἶναι δυνατόν». Κατὰ ταῦτα, εἶναι μὲν ἄκυρος ἡ χειροτονία μου ὡς ὑπερόριος καὶ ἀπολελυμένη.

Ἄλλὰ κατ' οὐδένα λόγον δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς μὴ γενομένη. Καὶ περὶ τούτου θὰ ἔπειθεν ὁ ἐξῆς ἀπλούστατος συλλογισμὸς. Ἐὰν διὰ τῆς ψήφου τῆς Ἱεραρχίας ἤθελον ἐκλεγῇ καὶ ἤθελον νομίμως ἐγκριθῇ διὰ χρηρέουσιν τινὰ Μητρόπολιν ἐρωτῶ: θὰ ὑποβληθῶ εἰς δευτέραν χειροτονίαν, τῆς κηρυχθείσης ἀκύρου θεωρουμένης καὶ ὡς παντάπασιν μὴ γενομένης; *Ἡ μέχρι τοῦδε πρᾶξις τῆς Ἐκκλη-*

σίας, ανεξαρτήτως τοῦ μνημονευθέντος ξη' Ἀποστολικοῦ Κανό-
 νος, ἀποκλείει τοῦτο. Ἀρκεῖ ἐκ μὲν τῶν παλαιότερων πε-
 ριστατικῶν νὰ μνημονεύσῃ τις τῆς περιπτώσεως τοῦ
 Σιδηρίου, ὁ ὁποῖος κατὰ Συνέσιον (ἐπιστολὴ ΕΖ')
 ἐχειροτονήθη Ἐπίσκοπος Παλαιβίσκης ὑφ' ἐνὸς¹ μό-
 νον Ἐπισκόπου, τοῦ Φίλωνος καὶ ἡ χειροτονία αὐτοῦ
 οὐ μόνον δὲν ἐθεωρήθη ὡς μὴ γενομένη, ἀλλ' οὐδὲ καὶ
 προσκαίρως ἡχυρώθη, τοῦναντίον δὲ ὁ Μ. Ἀθανάσιος
 προήγαγεν αὐτὸν εἰς Μητροπολίτην Πτολεμαίδος.
 Παρόμοιον ἐξ ὁλοκλήρου περιστατικὸν ὑπῆρξε καὶ ἡ
 ὑπὸ μόνου τοῦ Παυλίνου, Ἐπισκόπου Ἀντιοχείας,² χει-
 ροτονία τοῦ Εὐαγρίου ὡς διαδόχου αὐτοῦ (Θεοδωρή-
 του Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία Βιβλίον Ε' Κεφ. 23).

Ἐτέρου περιστατικοῦ μαρτυροῦντος τὸ ἐν προκειμένῳ φρόνημα
 ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ μνημονεύομεν τῆς ὑπὸ τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου
 καθιερωθείσης καὶ ἀνέκαθεν κρατησάσης ἀρχῆς ὡς πρὸς τοὺς ὑπὸ Με-
 λικίου χειροτονηθέντας ἐν Αἰγύπτῳ σχισματικοὺς Ἐπισκόπους.
 Οὗτοι ἐγένοντο δεκτοὶ ἄνευ ἀναχειροτονήσεως (ἀπισφραγίζοντες τοῦ
 τῆς Ἀλεξανδρείας Ἐπισκόπου). Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι τινες τὴν
 σταυροειδῆ ταύτην σφραγίδα, παρὰσυθέντες ὑπὸ τῆς ἐν τῇ ἐπιστολῇ
 τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου φράσεως «μυστικώτερα χειροτονία βε-
 βαιωθέντας» ἐξέλαβον ὡς εἶδος χειροτονίας, πλὴν ὅμως ἔχομεν ἐπί-
 στημον ἐριμνησίαν ὑπὸ τοῦ Ταρασίου ἐν τῇ Ζ' Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ πα-

¹ Συμμαρτυρεῖ πρὸς τοῦτο καὶ τὸ Ἱερὸν Πηδάλιον ἐν τῇ συμφωνίᾳ
 τοῦ Α' Ἀποστολικοῦ Κανόνος λέγων.... ἔξω μόνον ἂν κατ' ἀνάγκην
 διωγμοῦ ἢ ἄλλην τιὰ αἰτίαν.... Καθὼς δὲ Σιδηρίος ἐχειροτονήθη Ἐπίσκο-
 πος Παλαιβίσκης κατὰ Συνέσιον οὐκ ὑπὸ τριῶν, ἀλλ' ὑπὸ ἐνὸς Ἐπισκό-
 που τοῦ Φίλωνος, διὰ τὸ ἀπαρησίαστον τῶν Ἐπισκόπων ἐν τοῖς καιροῖς
 ἐκεῖνοις.

² Ὁ Παυλῖνος ἐχειροτόνησεν μόνος αὐτοῦ ὡς διαδόχον τοῦ τὸν Εὐά-
 γριον καίτοι ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ ὑπῆρχεν καὶ ἕτερος Ἐπίσκοπος ὁ Ἅγιος
 Μελέτιος, διότι διεφώνει οὗτος πρὸς αὐτόν.

ρασχεθεῖσαν καθ' ἣν τοῦτο ἦτο χειροθεσία ἀπλή ἐπ' εὐλογία γενομένη (Mansi XII 1022).

Ἄλλως τε ἡ Α' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος κρίνασα καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ Μελετίου ἀπεφάσισε «μένειν ἐν τῇ πόλει ἑαυτοῦ καὶ μηδεμίαν ἐξουσίαν ἔχειν αὐτόν, μήτε χειροθετεῖν μήτε προχειρῆζεσθαι. ψιλὸν δὲ τὸ ὄνομα τῆς τιμῆς κεκτῆσθαι...» ὃ ἐστίν, ἀφαιρεῖ μὲν ἀπ' αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν τοῦ τελεῖν τὰ τῆς ἀρχιερωσύνης, ἀναγνωρίζει ὁμως εἰς αὐτόν τὴν τιμὴν τοῦ ἀξιώματος καὶ δὲν θεωρεῖ τὴν χειροτονίαν αὐτοῦ ὡς μὴ γενομένην. Ἀλλὰ πρὸς τί νὰ ἀνατρέχωμεν εἰς παλαιὰ παραδείγματα, ἀφοῦ ἔχομεν πρόσφατα μαρτυροῦντα αὐτὴν τὴν πράξιν τῆς καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτης Ἱ. Συνόδου; Οὕτως ὑπερορίους χειροτονίας (ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Ἀρδαμερίου καὶ τοῦ Μητροπολίτου Κορυτσᾶς), ἀκρωθείσας ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου ἐπὶ τοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν Μελετίου, ὅταν βραδύτερον ἡ αὐτὴ Ἱ. Σύνοδος ἀνεγνώρισεν, δὲν ἐπανέλαβε ταύτας, θεωρήσας, ὅτι τὸ ἄκυρον δὲν ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ μὴ γεγόμενον.

Ἐπὶ τῆς προεδρίας τοῦ ἤδη Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν ἐπελήφθη ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς ἐξετάσεως χειροτονιῶν γενομένων, ἐν τῷ Γηροκομίῳ Ἀθηνῶν ὑπὸ τοῦ ἐκεῖ ἐφησυχάζοντος πρῶην Σωξοπόλεως Κωνσταντίνου Μικρούλη καὶ δὲν ἐθεώρησε ταύτας ὡς μὴ γενομένας, ἀλλ' ἀνεγνώρισε τὰς ἐν τῷ Ναῶ γενομένας, μίαν δὲ ἀπὸ Διακόνου εἰς Πρεσβύτερον, γενομένην ἐν τῷ δωματίῳ τοῦ χειροτονήσαντος, ἐκήρυξεν ὡς μὴ γενομένην κατὰ τὰ ἐπὶ Μαξίμου τοῦ Κυνικοῦ ἐπὶ Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἐφαρμοσθέντα. Ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν πληθῶραν τῶν ἀπολελυμένων καὶ ὑπερορίως χειροτονηθέντων Πρεσβυτέρων πρὸ τοῦ καθορισμοῦ τῆς θέσεως τῶν Μητροπόλεων τῶν Νέων Ἐκκλησιῶν, μὲ τὴν ὁποῖαν ἐπανελεμμένως ἐνησχολήθη κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους ἡ Ἱ. Σύνοδος ἀνάλογον ἐχρησιμοποιήθη μέτρον διευθετήσεως χωρὶς ποτὲ νὰ ἐπέλθῃ εἰς τὴν διάνοιαν οὐδενὸς ἢ λύσις διὰ τῆς πλήρους ἀπογυνώσεως τῶν ὑπερορίως καὶ ἀπολελυμένως χειροτονηθέντων παντὸς ἱερατικοῦ βαθμοῦ.

Κατὰ ταῦτα, τὸ ἄκυρον τῆς εἰς Ἐπίσκοπον χειροτονίας μὴ δύνата νὰ εἶναι ταυτόσημον πρὸς τὸ μὴγεγόμενον

Οἱ χειροτονήσαντές με Ἐπίσκοποι ἦσαν ὀρθόδοξοι ἐν ἐνεργείᾳ Μητροπολίται, δύο δὲ ἐξ αὐτῶν τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας. Ἐπὶ πλέον σημειῶ καὶ μετὰ τὴν καθάρεισιν αὐτῶν, λαβοῦσαν χώραν μετὰ τὴν χειροτονίαν μου, οὗτοι μέχρι τῆς παρούσης στιγμῆς δὲν ἐκηρύχθησαν ὑπὸ τοῦ δικάσαντος αὐτοὺς δικαστηρίου οὔτε σχισματικοί, διότι, ἡ Ἐκκλησία διεκδικεῖ αὐτοὺς ὡς εἰς τὴν ποιμνὴν αὐτῆς ἀνήκοντας Μοναχοὺς, ἐπὶ τῶν ὁποίων **ἔχει** καὶ **ἀσκεῖ** πειθαρχικὴν ἀρμοδιότητα.

Ὁ βαθμὸς τῆς ἀκυρότητος τῆς χειροτονίας μου καθορίζεται ὑπὸ τοῦ βον Κανόνος τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου τοῦ ἀφωρόντος εἰς τοὺς ἀπολύτως χειροτονουμένους. Κατὰ τοῦτον τοὺς ἀπολύτως χειροτονουμένους ὥρισεν ἡ Ἁγία Σύνοδος ἄκυρον ἔχει τὴν τοιαύτην χειροθεσίαν καὶ μηδαμοῦ δύνασθαι ἐνεργεῖν ἐφ' ὕβρει τοῦ χειροτονήσαντος. Ἡ ἀκυρότης λοιπὸν τῶν ἀπολελυμένων ἢ ὑπερορίων χειροτονιῶν δὲν ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἐκμηδένησιν τῆς χειροτονίας, ἀλλὰ πρὸς ἀναστολὴν τῆς ἐνεργείας τοῦ χαρίσματος. Τὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ κανόνος εἶναι σαφέστατον, οὕτω δὲ ἐκλαμβάνει τὴν ἔννοιαν αὐτοῦ καὶ ὁ εὐσεβὴς ὑπομνηματιστὴς τοῦ Πηδαλίου, ὅστις παραπέμπων καὶ εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ 28ου Ἀποστολικοῦ Κανόνος, σημειοῖ ἐν τῇ τελευταίᾳ τούτῳ κανόνι τὰ ἑξῆς: «Μάλιστα δὲ καὶ ἐξαιρέτως, διατὶ βλέπω τὸν βον τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς νὰ λέγῃ ἄκυρον τὴν χειροτονίαν τοῦ ἀπολύτως χειροτονηθέντος, οὐχὶ ὡς ἀνύπαρκτον καὶ ἀνυπόστατον, οὔτε διατὶ εἶναι ἀνύπαρκα καὶ ὡς μὴ ὄντα τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἐνεργηθησόμενα μυστήρια, ἀλλ' ὡς ἀργὴν μένειν καὶ μὴ εἰς ἐνέργειαν καὶ προᾶξιν βαλλομένην καὶ ὄχι διὰ ἄλλο, εἰμὴ διὰ ἀτιμίαν καὶ ὕβριν τοῦ χειροτονήσαντος. Ἐπειδὴ δὲ τὰ ὅμοια ἐκ τῶν ὁμοίων πρέπει νὰ συμπεραίνωνται καὶ νὰ κρίνονται, λοιπὸν καὶ τὰ ἄκυρα ὅπου διορίζει ὁ ιγ' τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ, πρέπει νὰ νοηθοῦν καὶ νὰ ἐκληφθοῦν, καθὼς ἡ Δ' σύνοδος τὰ ἐνόησε καὶ τὰ ἐξέλαβε καὶ ὄχι καθὼς οἱ ἀνωτέρω τὰ ἐννοοῦσι καὶ τὰ ἐκλαμβάνουσιν. Ὅρα δὲ καὶ ἐν τόμ. β' τῶν Πρακτικῶν σελ. 993. Σύνοδον ὁλόκληρον ἐν Κωνσταντινουπόλει συναχθεῖσαν ἐπὶ Βασιλέως Ἰωάννου τοῦ Κομνηνοῦ καὶ Πατριάρχου Μιχαὴλ τοῦ Ὁξείτου ἐν ἔτει 1143, ἣτις κατηγορεῖ τὸν Λεόντιον, διότι ἐβάπτισε δεῦτερον τὸν ὑπὸ

ιερέως καθηρημένου ἐπὶ φανεροῖς ἐγκλήματι βαπτισθέντα, μὲ τὸ νὰ ἐνόμισε πῶς δὲν εἶναι τέλειον τὸ ὑπὸ καθηρημένου γεγονὸς βάπτισμα. Ἀλλὰ καὶ Ἰωσήφ ὁ Βρυέννιος ἐν τῇ πρὸς Νικήταν ἐπιστολῇ λέγει, ὅτι εἶναι ἅγια καὶ τέλεια τὰ παρὰ τῶν καθηρημένων τολμηθέντα...».

Κατὰ ταῦτα, ἡ χειροτονία μου εἶναι ἄκυρος ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι, ἐνῷ μὴ μετεδόθη καὶ ἐξακολουθῶ νὰ ἔχω τὴν ἱκανότητα τοῦ τελεῖν τὰ τῆς ἀρχιερωσύνης, δὲν ἔχω ὅμως τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἐνεργεῖν τὰ τῆς ἀρχιερωσύνης. Ἡ χειροτονία μου εἰς Ἐπίσκοπον Μεγαρίδος εἶναι ἐξ ὁλοκλήρου ἄκυρος καὶ δὲν δύναμαι νὰ ἀξιῶσω τὴν διακυβέρνησιν τῆς Ἐπισκοπῆς ταύτης, δυνάμει ὅμως ἐξακολουθῶ νὰ ἔχω τὸ χάρισμα τῆς ἀρχιερωσύνης, ἀλλ' εὐρηται ἐν ἐπισχέσει ἡ ἐνέργειά του.

Λοθέντος ὅτι ἐχειροτονήθην ὑπὸ ὀρθοδόξων καὶ ἐν ἐνεργείᾳ Μητροπολιτῶν καὶ ὅτι ὁ εἰς τὸ Ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα προβιβασμός μου εἶναι ἄκυρος ὑπὸ μόνην τὴν ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσαν ἔννοιαν, ἡ ἐπαναφορὰ μου εἰς τὸ βαθμὸν τοῦ Πρεσβυτέρου ἀποτελεῖ πράξειν, καθ' ἣς ἀντιτίθεται διαρρήδην ὁ 29ος Κανὼν τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ὁ ὁρισθεὶς μετὰ μακρὰν συζήτησιν καταχωρίζομένην ἐν τῇ δ' πράξει αὐτῆς (Mansi Τόμος 7ος σελ. 88—97). Ἐν τῇ πράξει ταύτῃ τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου ἐκτίθενται τὰ περὶ τῶν **Ἐπισκόπων τῶν χειροτονηθέντων ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Τύρου Φωτίου** καὶ ὑποβιβασθέντων εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Πρεσβυτέρου ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Βηρυτοῦ Εὐσταθίου. Οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ πάπα παρετήρησαν τὰ ἑξῆς: **Ἐπίσκοπον εἰς Πρεσβυτέρου κατάρειν βαθμὸν ἱεροσυλία ἐστίν.** Εἰ δὲ καὶ διακαίᾳ τις αἰτίας ἐκείνους ἀπὸ τῆς πράξεως τῆς Ἐπισκοπῆς ἀποκινεῖ, οὐδὲ πρεσβυτέρου τόπον κατέχειν, ὀφείλουσιν. Εἰ δὲ καὶ ἐκτὸς ἐγκλήματος ἐπεκινήθησαν τοῦ ἀξιώματος, πρὸς τὴν Ἐπισκοπικὴν ἀξίαν ἐπιστρέψουσιν». Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Ἀνατόλιος καὶ ὁ Ἀντιοχείας Μακάριος καὶ ὁ Ἱερσαπόλεως Ἰουβενάλιος καὶ οἱ λοιποὶ Ἐπίσκοποι συνεφώνησαν. Αὐτοὶ δὲ οὗτοι οἱ λόγοι τῶν παπικῶν ἀπεσταλμένων ἀπέτελεσαν τὸν 29ον ΚΘ' Κανόνα τῆς Δ' Συνόδου.....

Ἐπὶ πλέον εἶναι ἀπαραίτητον νὰ σημειωθῇ, ὅτι ἂν μὴ καθ' ἀπα-

σαν τὴν μακροαίωνα ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας, πάντως ἀπὸ τῆς χειραφετήσεως τῆς αὐτοκεφάλου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, οὐδεμία παρομοία περιπτώσις ὑποβιάσεως διὰ τῆς καθαιρέσεως εἰς τὸν ἀμέσως ὑποκειμένον βαθμὸν ἢ ἀκυρώσεως, διὰ τῆς ὀλοτελοῦς ἐκμηδενήσεως τελεσθέντος μυστηρίου, ὑπάρχει ὡς προηγούμενον εἰς τὰ ἐκκλησιαστικά δικαστήρια, εἴτε τῆς καθ' ἡμᾶς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας, εἴτε τῶν ἄλλων Ὁρθοδόξων Πατριαρχείων καὶ αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν. Τοῦναντίον τὸ προκύψαν ἐκ τοῦ Βουλγαρικοῦ Σχίσματος ζήτημα τῆς χειροτονίας ἱερέων καὶ Ἐπισκόπων καθηρημένων ἤδη καὶ σχισματικῶν ἔλυσαν αἱ αὐτοκέφαλοι Ἐκκλησίαι, ἀλληλογραφήσασαι μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου κατὰ τρόπον ἐξόχως ὑποστηρίζοντα τὰς ἀπόψεις ἡμῶν.

Δὲν δύναται δὲ οὐδεὶς ν' ἀρνηθῇ ὅτι ἐὰν κατὰ τὴν τελευταίαν διαπραγμάτευσιν περὶ ἄρσεως τοῦ Βουλγαρικοῦ Σχίσματος δὲν ἐδυστρέπει τὴν τελευταίαν στιγμὴν ἡ Βουλγαρικὴ Σύνοδος, θὰ ἤρρετο δι' αἰτήσεως ἀπλῆς συγγνώμης τὸ Βουλγαρικὸν Σχίσμα, χωρὶς βεβαίως νὰ ἀναχειροτονηθῶσιν οἱ τόσοι καὶ τόσοι Βούλγαροι Ἐπίσκοποι καὶ ἱερεῖς, οἱ ἐπὶ σχισματικῶν ἁμα καὶ καθηρημένων χειροτονηθέντες.

Ἡ ἀκύρωσις ἄλλως τε τοῦ Μυστηρίου ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς πλήρους ἐκμηδενίσεως αὐτοῦ καὶ τῆς ἐκδοχῆς τούτου, ὥς μὴ γενομένου παντάπασιν, ἄγει κατ' εὐθείαν εἰς προτεσταντικὰς ἐκδοχάς, αἵτινες κατ' οὐδένα λόγον συμβιβάζονται πρὸς τὰς ὀρθοδόξους ἀντιλήψεις. Ἡ ἐκδοχὴ τὴν ὁποίαν ὑποστηρίζω εἰς τὴν ἐπιδοθεῖσαν διαμαρτυρίαν μου περὶ τοῦ ὅτι ἡ χειροτονία ἐπιτίθεται σφραγίδα ἀνεξάλειπτον εἶναι ὁμολογουμένως ἀντίληψις ὑποστηριζομένη σταθερῶς ὑπὸ τῆς Λατικῆς Ἐκκλησίας. Ἐχει ἐν τούτοις ἐρείσματα ἡ γνώμη αὕτη, ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὸ ὅτι εἰσηγήθη αὐτὴν ὁ ἱερεὺς Αὐγουστίνος, οὗτος τὸ κύρος καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν Ἐκκλησίαν δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς εὐκαταφρόνητον, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὰς αὐστηράς ἀπαγορεύσεις τῶν ἱερῶν Κανόνων τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας περὶ μὴ ἐπαναλήψεως τῆς χειροτονίας. Ἐν πάσῃ περιπτώσει καὶ ἂν ἠθέλομεν θεωρήσῃ τὴν γνώμην ταύτην ὡς ἀκρότητα εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ ἑτέρα γνώμη, καθ' ἣν χειροτονία τελεσθεῖσα ὑπὸ μὴ καθηρημένων, μηδὲ σχισματικῶν, ἀλλ' ὀρθοδόξων Τεραρχῶν, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς μὴ γενομένη, ἀ-

ποτελεῖ τὴν ἐτέραν ἀκρότητα τὴν ὁποίαν μόνον Προτεστάνται δύνανται ν' ἀποδεχθῶσι. Διότι ἡ τελευταία αὕτη ἐκδοχὴ καταβιβάζει τὴν τελειότητα τοῦ μυστηρίου τῆς χειροτονίας εἰς ἀπλὴν τινὰ ἐπίκλησιν μὴ μεταδίδουσαν ὠρισμένον χάρισμα εἰς τὸν χειροτονοούμενον. Ἐὰν δὲ ἡ ἐκδοχὴ αὕτη ἄγῃ πρὸς τὸν Προτεσταντισμόν, ἡ ἐτέρα ἐκδοχὴ, κατ' ἣν Ἐπίσκοπος δύναιται νὰ ἀπογυμνωθῇ τοῦ ἰδίου ἀξιώματος καὶ νὰ ὑποβιβασθῇ εἰς Πρεσβύτερον, ἄγει εἰς τὸν Πρεσβυτεριανισμόν, τὸν μὴ διακρίνοντα τὸν βαθμὸν τοῦ Ἐπισκόπου ὡς ἴδιον ἐν τῇ Ἱερωσύνῃ βαθμόν, ἀλλὰ τοποθετοῦντα τὸν Ἐπίσκοπον εἰς θέσιν κατ' οὐδὲν ἡ ἐλάχιστον διαφέρουσιν τῆς τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου

Εὐπεθέστατος

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΧΑΤΖΗΣ

Ἡ χειροτονία Ἐπισκόπου παρ' ἐνὸς Ἐπισκόπου ἐπετράπη κατ' ἐκκλησιαστικὴν οἰκονομίαν καὶ ἐν ἐξαιρετικαῖς περιπτώσεσιν παρ' αὐτῶν τούτων τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων οἵτινες ἐν ταῖς διαταγαῖς αὐτῶν βιβλίον ὄγδοον κεφ. 27 προστάττουσιν οὕτω.

«Σίμων δὲ ὁ Κανανίτης καγὼ διατάσσομαι ὑπὸ πόσων ὀφείλει χειροτονεῖσθαι ὁ Ἐπίσκοπος. Ἐπίσκοπος ὑπὸ τριῶν ἢ δύο Ἐπισκόπων χειροτονεῖσθω..... Ἐὰν δὲ ἀνάγκη καταλάβῃ ὑπὸ ἐνὸς χειροτονηθῆναι διὰ τὸ μὴ δύνασθαι πλείονας παραγενέσθω, διωγμοῦ ὄντος ἢ ἄλλης τοιαύτης αἰτίας ψήφισμα κομιζέσθω τῆς Ἐπιτροπῆς Πλειόνων Ἐπισκόπων».

Τὸ δὲ «Ἐκκλησιαστικὸν Δίκαιον τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας», τοῦ Μελετίου Σακελλαροπούλου σελὶς 113 διαγορεύει οὕτω:

Ἐκκλησιαστικὸν Δίκαιον.

Ἐξουσία πρὸς χειροτονίαν.

«Εἴρηται, ὅτι οἱ Ἐπίσκοποι ἔλαβον τὴν ἱερωσύνην ἀμέσως καὶ διαδοχικῶς παρὰ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων καὶ ὅτι ἔχουσι ταύτην οὐ μόνον πᾶσαν ἀλλὰ καὶ ὡς σύνολον καὶ διὰ τοῦτο δύνανται νὰ μεταβιβάσωσιν αὐτὴν εἰς ἄλλους· ὁ Ἐπίσκοπος ἄρα μόνος ἔχει ἐξουσίαν νὰ χειροτονῇ οὐ μόνον Πρεσβυτέρους, Διακόνους καὶ λοιποὺς

**Κληρικούς, ἀλλὰ καὶ ἄλλους Ἐπισκόπους. Καὶ περὶ τούτου οὐ-
δεμία οὐδέποτε ἠγέρθη ἀντίρρησης.**

Ἐκ τοῦ πρώτου Ἀποστολικοῦ κανόνος διαγορεύοντος, ὅτι: «**Ἐ-
πίσκοπος χειροτονεῖσθω ὑπὸ δύο ἢ τριῶν Ἐπισκόπων**», γίνεται
δῆλον, ὅτι εἰς καὶ μόνος Ἐπίσκοπος δὲν πρέπει νὰ χειροτονήσῃ ἄλλον
καίτοι κέκτηται τὸ δικαίωμα πρὸς μετάδοσιν τῆς ιερωσύνης. Πῶς ὁμως
καὶ διὰ τίνα λόγον εἰς καὶ μόνος Ἐπίσκοπος δὲν δύναται νὰ χειροτο-
νήσῃ ἄλλον δὲν λέγεται.

Ἐν ταῖς Ἀποστολικαῖς διαταγαῖς ἐν αἷς λέγεται ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος
δέον ὑπὸ δύο ἢ τριῶν Ἐπισκόπων νὰ χειροτονῇται, προστίθεται καὶ ὁ
Λόγος: «εἰ γὰρ τῶν δύο καὶ τριῶν μαρτυρία βεβαιότερα καὶ ἀσφαλές».
Ἄλλ' ὁμως καὶ ὁ λόγος οὗτος δὲν φαίνεται ἀποχρῶν, διότι μαρτυρίαν
ἐκτὸς τοῦ χειροτονούντος ἠδύναντο καὶ ἄλλοι νὰ δώσωσιν. Ἐὰν δὲ καὶ
ἡ αἰτιολογία τῶν ἐκδοτῶν τοῦ Πηδαλίου, φαίνεται ὀρθότερα, ἀλλὰ καὶ
αὕτη δὲν ἦναι τελείως ἀποχρῶσα. Αὕτη ἔχει οὕτω ἀπιδανὸν εἶναι, ὅτι
τοῦτο νὰ ἦναι τὸ ἐσωτερικὸν καὶ μᾶλλον ἐγγύτερον αἰτιον. Ἐπειδὴ
γὰρ κατὰ τὸν Ἀπόστολον τὸ ἐλάττω ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται
(Ἐβρ. Ζ' 7, ὅπερ ἰδίᾳ περὶ τῆς ιερωσύνης εἴρηται), εἰς μὲν τὴν τοῦ
πρεσβυτέρου, ἐλάττωτος ὄντος χειροτονίαν ἀρκεῖ εἰς καὶ μόνος Ἐπίσκο-
πος, ὅμοιότατος καὶ ὁμοβαθμίου ὄντος καὶ οὐχὶ ἐλάττωτος οὐκ ἀρκεῖ εἰς
μόνος Ἐπίσκοπος ὡς ὁμοβαθμίου καὶ μὴ κρείττονος ἐκείνου ὦν. Ἐπειδὴ
ὁμολογουμένως ἀγαθοὶ ἦτοι κρείσσονες οἱ δύο ὑπὲρ τὸν ἕνα εἰσὶν, ὡς
λέγει Σολομών Ἐκκλησι. δ'».

Τὰ εἰρημένα, ὅτι δῆλον ὅτι δυὸ ἢ τρεῖς χειροτονοῦσι τὸν Ἐπί-
σκοπον δὲν ἀντιφάσκουν οὔτε πρὸς τὸν 4ον κανόνα τῆς Α' Οἰκουμενι-
κῆς, οὔτε πρὸς τὸν 13ον τῆς ἐν Κερθαγένῃ, οἵτινες ὁρίζουσιν, ὅτι ὁ
Ἐπίσκοπος τοῦλάχιστον ὑπὸ τριῶν Ἐπισκόπων πρέπει νὰ χειροτονῇ-
ται, διότι ἐν αὐτοῖς δὲν πρόκειται περὶ χειροτονίας, ἀλλὰ περὶ ἐκλογῆς
ὡς σαφῶς Ζωναρᾶς καὶ Βαλαμῶν ἐρμηνεύουσιν.

Ὁ ἀνωτέρω παρατεθεὶς κανὼν τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων ὁρίζει,
ὅτι δέον νὰ χειροτονῇται ὁ Ἐπίσκοπος ὑπὸ δύο ἢ τριῶν ἄλλων Ἐπι-
σκόπων. Ἐὰν ὁμως χειροτονῇ τις ὑφ' ἐνὸς μόνου, δὲν ὁρίζει
καὶ τὰς συνεπειὰς τῆς παραβάσεως. Ἀναντιρρήτως ἡ διάταξις καὶ
μόνη ἔπρεπε νὰ ἔχῃ ὡς συνέπειαν τὸ ἄκυρον τῆς τοιαύτης χειροτονίας.
Ἄλλ' ὁμως ἀπαντῶσι παραδείγματα ὅτι ἐγένοντο τοιαῦται χειροτονίαι
καὶ δὲν ἠκυρώθησαν. Οὕτως ἐχειροτονήθη Ἐπίσκοπος Σιδηρίου

ως ὑφ' ἐνὸς Ἐπισκόπου τοῦ Φίλωνος καὶ ἡ χειροτονία αὐτῇ οὐ μόνον δὲν ἡκυρώθη, ἀλλὰ καὶ ἀνεγνωρίσθη, ὑπὸ δὲ τοῦ Μ. Ἀθανασίου προήχθη οὗτος εἰς Μητροπολίτην Πτολεμαῖδος. Ὡσαύτως καὶ ὁ Εὐάγγελος, ἐχειροτονήθη Ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας ὑφ' ἐνὸς Ἐπισκόπου τοῦ Παυλίνου καὶ ἡ χειροτονία αὐτοῦ ὁμοίως δὲν ἡκυρώθη οὔτε κατεκρίθη.

Ὅτι εἰς τοιαύτας περιπτώσεις ἐφηρμόσθη ὁ λόγος τῆς οἰκονομίας, εἶναι ἀναμφίβολον διότι ἄλλως ἢ διὰ τὰς τοῦ κανόνος ἐτηρήθη πάντοτε ἀκριβῶς καὶ ὁ Ἐπίσκοπος ἐχειρονεῖτο ὑπὸ δύο τοῦλάχιστον Ἐπισκόπων, τοῦθ' ὅπερ καὶ σήμερον κρατεῖ).

Ἐκτὸς ὅμως τῶν γενομένων κατὰ τὸ ἀπώτερον παρελθὼν χειροτονιῶν Ἐπισκόπου παρ' ἐνὸς Ἐπισκόπου ἐγένοντο τοιαῦται καὶ κατὰ τὸ πρόσφατον παρελθὼν ἤτοι κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα ὅποτε ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως ἐν ἔτει 1825 ὁ Ἐπίσκοπος Ζαρνάτας Γαβριὴλ ἐχειροτόνησεν ΜΟΝΟΣ ΤΟΥ τρεῖς Ἐπισκόπους τοὺς Μηλέας, Μαΐνης καὶ Πλάτξης, τὸ δὲ 1832 ἐχειροτόνησε καὶ τέταρτον τὸν Ἀνδρουβίστης Προκόπιον καίτοι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς ταύτης ὑπάρχον καὶ ἕτεροι Ὁρθόδοξοι Ἐπίσκοποι τῶν ὁποίων οὐδὲ κἀν τὴν γνώμην ἐξήτησεν ὁ Γαβριήλ.

Ὅτε δὲ μετὰ ταῦτα ἀπεκατεστάθη τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος καὶ ἀφίχθη ἐν Ἑλλάδι ὁ Ἀ. βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων Ὁθων, τότε ἐξητάσθη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἡ ὑπόθεσις αὕτη καὶ ἀνεγνωρίσθη οὐχὶ μόνον τὸ ἔγκυρον τῶν χειροτονιῶν περὶ τοῦ ὁποίου οὐδὲ κἀν ἡγέρθη ἀμφισβήτησις, ἀλλὰ καὶ ἐδικαιώθησαν οἱ ἐπὶ τοῦ πολέμου χειροτονηθέντες.

Ἐχει δὲ ἡ ἀπόφασις τῆς Συνόδου οὕτω:

Ἀριθ. Πρωτ. 257, 276.

Ἡ Σύνοδος

Συγκειμένη παρὰ τοῦ Προέδρου Κορινθίας καὶ τῶν μελῶν, Θήρας, Ἀργολίδος, Μεσσήνης καὶ Κυκλάδων.

Συνελθούσα ἵνα δικάσῃ τὴν πράξιν τοῦ Ἐπισκόπου Ζαρνάτας Γαβριὴλ περὶ τῆς παρ' αὐτοῦ κατὰ τὴν Σπάρτην ἐπὶ τοῦ πολέμου γενομένης χειροτονίας τῶν Ἐπισκόπων, Μηλέας, Μαΐνης καὶ Πλάτξης καθὼς καὶ τῆς κατὰ τὸ προπαραλθὼν ἔτος 1832 περὶ τὸν Νοέμβριον γενομένης χειροτονίας τοῦ Ἀνδρουβίστης.

Θεωρήσασα τὴν πράξιν ταύτην, ἀναγνώσασα τὴν περὶ ταύτης ἀπολογίαν ἀπὸ 27 τοῦ παρελθόντος Ἰανουαρίου τοῦ Ἐπισκόπου Ζαρνάτας.

Λαβοῦσα ὑπ' ὅψιν καὶ τὰ ἔγγραφα τὰ ἀφορῶντα τὴν ὑπόθεσιν ταύτην.

ΣΚΕΨΔΕΙΣΑ

Ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος Ζαρνάτας Γαβριήλ οὔτε διὰ τῆς ἀπὸ 27 τοῦ παρελθόντος Ἰανουαρίου πρὸς τὸ ἱερὸν τοῦτο βῆμα ἀπολογίας του δὲν ἠρνήθη τὴν περὶ χειροτονίας τῶν ρηθέντων Ἐπισκόπων πράξιν του

Ὅτι οἱ ἐπὶ τοῦ πολέμου χειροτονηθέντες Ἐπίσκοποι Μηλέας, Μαΐνης καὶ Πλάτξης ὑπόκεινται μὲν εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν μὲ τὸν χειροτονήσαντα αὐτοὺς Ἐπίσκοπον Ζαρνάτας, ἀλλὰ δι' οὓς λόγους ἡδύνατο καὶ ὁ χειροτονήσας νὰ δικαιωθῇ συγκατανεούσης τῆς Ἐκκλησίας, ὥς ἀνωτέρω ἐλαφρύνεται εἰς αὐτοὺς τὸ βάρος

Ἀποφασίζει

Οἱ τρεῖς χειροτονηθέντες ἐπὶ τοῦ πολέμου Ἐπίσκοποι Μηλέας, Μαΐνης καὶ Πλάτξης καταδικάζονται εἰς τριῶν μηνῶν ἀπὸ σήμερον Ἐκκλησιαστικὴν ἀργίαν καὶ καθυποβάλλονται εἰς πρόστιμον ἀνὰ 480 δραχμὰς διανεμηθησομένης εἰς χήρας καὶ ὀρφανὰ Σπαρτιατῶν εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας τῆς πατρίδος πόλεμον.

Ἡ παροῦσα ἀπόφασις θέλει ἀναγνωσθῇ εἰς τὰς Ἐκκλησίας τῆς καθέδρας τῆς κυβερνήσεως καὶ τῶν ποτὲ Ἐπισκοπῶν Ζαρνάτας καὶ Ἀνδρουβίστης.

Ἐξεδόθη τῇ 10 Φεβρουαρίου 1834 ἐν Ναυπλίῳ.

Τὰ μέλη

† Ὁ Κορίνθου ΚΥΡΙΑΛΛΟΣ Πρόεδρος

Οὐχὶ δὲ μόνον τοὺς τρεῖς ἐπὶ πολέμου χειροτονηθέντας ἀνεγνώρισεν ἡ Ἱ. Σύνοδος ἀλλὰ καὶ τὸν Γαβριήλ μετὰ διετίαν, ἐσυγχώρησε καὶ τὸν Προκόπιον ἀποκατέστησε, περὶ τοῦτου γράφων ὁ καθηγητὴς τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν Δ. Πετρακάκος ἐν τῷ βιβλίῳ αὐτοῦ Νομοκανονικαὶ Ἐνασχολήσεις σελὶς 101 λέγει τὰ ἑξῆς.:

.....Μετὰ διετίαν τέλος ἀπενεμήθη καὶ τοῦτο χάρις, ἐν τῷ Β.Δ. τῆς ὁποίας ρητῶς γίνεται λόγος περὶ τῆς ἀπαλαγῆς τοῦ Πρ. Ἀνδρουβίστης Προκοπίου «ἀπὸ τῆς ἐπιβληθείσης εἰς αὐτὸν ἐκκλησιαστικῆς ποινῆς τῆς καθαιρέσεως ὡς καὶ ἀπὸ τοῦ μέχρι τοῦδε περιορισμοῦ του». Καὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος κοινοποιοῦσα διὰ τοῦ Μεσσηνίας ἀπὸ τῆς 16 Δεκεμβρίου 1838.

«Εὐρίσκετε ἐνταῦθα ἔγκλειστον πράξιν τῆς Συνόδου περὶ τῆς ἀθώωσης τοῦ ὑπὸ Ἐκκλησιαστικὴν ποινὴν καθαιρέσεως ὑποβληθέντος καὶ ἐν τῇ κατὰ τὰς Καλάμας Μονῇ τῆς Βελανιδίας περιορισμένου Σεβ. Ἐπισκόπου πρώην Ἀνδρουβίστης κυρίου Προκοπίου καὶ προσκαλεῖσθαι νὰ διατάξητε ν' ἀναγνωθῇ αὕτη εἰς τὰς Ἐκκλησίας τῆς καθέδρας τῆς Ἐπισκοπῆς σας καὶ εἰς τὴν τῆς Μονῆς τῆς Βελανιδίας, κατὰ τὴν τάξιν.

Ἐπομένως δὲ προσκαλεῖσθε νὰ ἐγχειρίσητε πρὸς τὸν ἴδιον καὶ τὸ ἐμπεριζεχόμενον Συνοδικὸν ἔγγραφον,

Καὶ ταῦτα κατ' ἐγκρίσιν.

- † Ὁ Κυνουρίας ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Πρόεδρος
- † Ὁ Ὑδρας ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ
- † Ὁ Σελλασίας ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΣ
- † Ὁ πρώην Ἡλείας ΙΩΝΑΣ
- † Ὁ Ἀττικῆς ΝΕΟΦΥΤΟΣ

ΠΕΡΙ ΦΥΓΑΔΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΑΤΩΝ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΑΧΩΝ

Ἐπειδὴ κατ' αὐτὰς Μοναχοὶ τινὲς καὶ Ἱερομόναχοι ἀθετήσαντες τὰς πρὸς τὸν Θεὸν ὑποσχέσεις των, ἐγκατέλειψαν τὰς Μονὰς τῆς μετανοίας των συζῶντες μετὰ τῶν συζύγων καὶ συγγενῶν αὐτῶν καὶ ἐπειδὴ ἐλεγγόμενοι ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου καὶ Πατρὸς αὐτῶν, ἐπανίστανται κατ' αὐτοῦ καὶ συνομοτοῦσιν καὶ φατριάζουσιν καὶ συκοφαντοῦσιν περιφερόμενοι ὡς λύκοι ὀρνύμενοι ἐπὶ ἀπολείᾳ οὐ μόνον τῆς ψυχῆς αὐ-

των, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀφελεῖς παρασύρουν καὶ τὴν χειμαζομένην Μητέρα Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τὰ μέγιστα ζημιοῦσιν, διὰ ταῦτα, παραθέτομεν ὧδε κανόνας τινὰς ἐκ τοῦ Ἱεροῦ Πηδαλίου πρὸς γνῶσιν καὶ συμμόρφωσιν τῶν ἀπλουστέρων, οἵτινες ἀγνοοῦντες τοὺς Θείους καὶ Ἱεροὺς Κανόνας ἐπισύρουν καθ' ἑαυτῶν τὰς ἀρὰς τῶν Ἀγίων Πατέρων.

ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ ΚΑΝΩΝ ΛΑ'.

Εἰ τις Πρεσβύτερος, καταφρονήσας τοῦ ἰδίου Ἐπισκόπου, χωρὶς συναγάγει καὶ θυσιαστήριον ἕτερον πῆξει, μηδὲν κατεγνωκῶς τοῦ Ἐπισκόπου ἐν εὐσεβείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ, καθαιρεῖσθω, ὡς φίλαρχος. Τύραννος γὰρ ἐστὶν ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ λοιποὶ κληρικοὶ καὶ ὅσοι ἂν αὐτῷ προσθῶνται, οἱ δὲ λαϊκοὶ ἀφορίζεσθωσαν». Ταῦτα δὲ μετὰ μίαν καὶ δευτέραν καὶ τρίτην παράκλησιν τοῦ Ἐπισκόπου, γενέσθω.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

Τάξις συνέχει καὶ τὰ οὐράνια καὶ τὰ ἐπίγεια, κατὰ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον. Πρέπει λοιπὸν ἡ εὐταξία καὶ πανταχοῦ μὲν νὰ φυλάττεται ὡς συνεκτικὴ καὶ συστατικὴ καὶ μάλιστα δὲ εἰς τοὺς ἐκκλησιαστικούς, οἱ ὅποιοι ἔχουν χρέος νὰ γνωρίζωσιν ὁ καθέ τις τὰ ἰδικὰ τῶν μέτρα καὶ τὰ ὅρια τῆς οἰκειᾶς τάξεως νὰ μὴ υπερβαίνουσιν. Ἀλλ' οἱ μὲν Πρεσβύτεροι καὶ Διάκονοι καὶ κληρικοὶ πάντες, νὰ ὑποτάσσωνται εἰς τὸν ἰδικόν τους Ἐπίσκοπον· οἱ δὲ Ἐπίσκοποι, εἰς τὸν ἰδικόν τους Μητροπολίτην· οἱ δὲ Μητροπολίται, εἰς τὸν ἰδικόν τους Πατριάρχην. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ παρὼν Ἀποστολικὸς κανὼν διορίζεται οὕτως. Ὅποιος Πρεσβύτερος ἤθελε καταφρονήσῃ τὸν ἰδικόν του Ἐπίσκοπον καὶ χωρὶς νὰ γνωρίσῃ αὐτὸν πῶς σφάλλει φανερά ἢ εἰς τὴν εὐσέβειαν, ἢ εἰς τὴν δικαιοσύνην· ταῦτόν εἰπεῖν, χωρὶς νὰ γνωρίσῃ αὐτὸν πῶς εἶναι φανερά, ἢ αἰρετικὸς, ἢ ἄδικος, ἤθελε συμμαζώνῃ κατ' ἰδίαν τοὺς Χριστιανοὺς καὶ πτίσας ἄλλην Ἐκκλησίαν ἤθελε λειτουργῇ εἰς αὐτὴν ξεχωριστά, χωρὶς τὴν ἄδειαν καὶ γνώμην τοῦ Ἐπισκόπου του, ὁ τοιοῦτος ὡς φίλαρχος, ὡς καθαίρεται· ἐπεὶ δὲ ὡς τύραννος μὲ βίαν καὶ τυραννίαν, ζητεῖ νὰ σφετερίσῃ τὴν ἀνήκουσαν ἐξουσίαν τῷ Ἐπισκόπῳ του. Ἀλλὰ καὶ ὅσοι μὲν ἄλλοι κληρικοὶ συμφωνήσουν μὲ αὐτὸν εἰς τὴν τοιαύτην ἀποστασίαν, ὡς καθαίρωνται παρομοίως καὶ αὐτοί· ὅσοι δὲ λαϊκοί, ὡς ἀφορίζονται. Ταῦτα ὅμως νὰ γίνωνται, ἀφ' οὗ ὁ Ἐπίσκοπος παρακινήσῃ μὲ γλυκάδα καὶ ἡμερότητα τρεῖς φοαῖς τοὺς ἀπ' αὐτοῦ χωρισθέντας νὰ λείψουν ἀπὸ τοιοῦτον κίνημα καὶ αὐτοὶ σταθοῦν εἰς τὸ πείσμα των.

ΣΥΜΦΩΝΙΑ

Συμφώνως καὶ σχεδὸν μὲ τὰς αὐτὰς λέξεις ἀναφέρει τὸν Ἀποστολικὸν καὶ ὁ ε' τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ, τοῦτο μόνον πρόστιθεις, ὅτι, ἐὰν οἱ παρασυνάγωγοι αὐτοὶ ἱερωμένοι μετὰ τὴν καθαιρέσιν τῶν πάλιν ταράττωσι τὴν Ἐκκλησίαν, νὰ σωφρονίζωνται μὲ παιδείαν ἐξωτερικὴν (περὶ ἧς ὄρα τὴν α'. ὑποσημ. τοῦ κζ' Ἀποστολικοῦ). Καὶ ὁ ιη' τῆς δ' καὶ λδ' τῆς στ' καθαιροῦσι τοὺς κληρικοὺς ὅπου κάμνωσι συνωμοσίαν καὶ φατρίαν κατὰ τοῦ Ἐπισκόπου τῶν καὶ τῶν συγκληρικῶν αὐτῶν. Ὁ δὲ στ' καθαιρεῖ τοὺς βαπτίζοντας, ἢ λειτουργοῦντας εἰς εὐκτηρίους οἴκους, παρὰ γνώμην τοῦ Ἐπισκόπου τῶν. Ὅρα καὶ τὸ ξβ' τῆς ἐν Καρθαγένῃ. Οὐ μόνον δὲ οὗτος, ἀλλὰ καὶ ὁ ιγ' τῆς πρωτοδευτέρας κανῶν, καθαιρεῖ τὸν Πρεσβύτερον καὶ Διάκονον ἐκεῖνον, ὅπου διὰ κάποια ἐγκλήματα τοῦ Ἐπισκόπου τοῦ ἤθελε χωρισθῇ ἀπὸ τὴν κοινωνίαν αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομά του δὲν ἤθελεν ἀναφέρειν κατὰ τὸ σύνθηδες, ἐν ταῖς ἱσραϊαῖς τελεταῖς, πρὸ τοῦ νὰ γένη περὶ τῶν ἐγκλημάτων αὐτοῦ συνοδικὴ ἐξέτασις. Ὅμοίως καὶ Ἐπίσκοπος καθαιρεται, ἐὰν κατὰ τοῦ ἰδίου Μητροπολίτου τολμήσῃ τοιοῦτόν τι κατὰ τὸν ιδ' τῆς αὐτῆς Α' καὶ Β'. Καὶ Μητροπολίτης ὡσαύτως καθαιρεται, ἐὰν χωρίσῃ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἀπὸ τὴν κοινωνίαν τοῦ οἰκείου Πατριάρχου, κατὰ τὸν ιε' τῆς αὐτῆς. Κατὰ δὲ τὸν στ' τῆς ἐν Γάγγρᾳ καὶ ι' καὶ ια' τῆς Καρθ'. οἱ ἀπὸ τοῦ Ἐπισκόπου αὐτῶν, χωρισθέντες Πρεσβύτεροι, ὅχι μόνον καθαιροῦνται, ἀλλὰ καὶ τῷ ἀναθέματι ὑποβάλλονται. Ταῦτα μὲν ἐρρέθησαν διὰ ἐκείνους ὅπου χωρίζονται ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπόν τους διὰ πρόβασιν ἐγκλημάτων τινῶν. Ὁ δὲ α' τοῦ μεγάλου Βασιλείου μὲ ἀργίαν μόνον προσωρινὴν τῆς ἱερωσύνης παιδεύει τοὺς παρασυναγώγους ἱερεῖς.

ΤΗΣ Α' ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΛΟΥ

ΚΑΝΩΝ ΙΗ'.

Τὸ τῆς συνωμοσίας, ἢ φατρίας ἐγκλημα, καὶ παρὰ τῶν ἔξω νόμων πάντῃ κεκόλυται, πολλῶ δὲ μᾶλλον ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίᾳ τοῦτο γίνεσθαι ἀπαγορεύειν προσήκει. Εἴ τινες τοίνυν Κληρικοί, ἢ Μονάζοντες εὐρεθεῖεν, ἢ συνομνύμενοι, ἢ φατριάζοντες, ἢ κατασκευὰς τυρεύοντες Ἐπισκόποις ἢ Συγκληρικοῖς ἐκπιπέτωσαν πάντῃ τοῦ οἰκείου βαθμοῦ.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

..... Τὸ ἔγκλημα τῆς συννομοσίας καὶ τῆς πατριᾶς καὶ ἀπὸ αὐ-
τοὺς τοὺς ἑξωτερικοὺς νόμους τόσον τῶν Ἑλλήνων, ὅσων καὶ τῶν ὀρ-
θοδόξων Βασιλέων, τῶν τοὺς περισσοτέρους νόμους ἀπὸ τοὺς Ἑλλη-
νας παραλαβόντων, εἶναι πάντῃ ἐμποδισμένον, πολλῶ μᾶλλον πρέπει
νὰ ἐμποδίζεται ἀπὸ τοῦ νὰ γίνεται τοῦτο εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ.
Λοιπὸν ἀνίσως εὗρεθοῦν μερικοὶ Κληρικοί, ἢ Μοναχοὶ νὰ συνομινοῦν,
ἢ νὰ φατριάζουν, ἢ ἄλλα τινὰ σκληρὰ καὶ πονηρὰ νὰ κατασκευάζουν
(τοῦτο γὰρ δηλοῖ, τὸ τυρᾶνοντες κατὰ τό, ἐτυρώθη ὡς γάλα ἡ καρδιά
αὐτῶν, ἀντὶ τοῦ ἐσκληρύνθη ὡσάν τυρὶ) ἐναντίον εἰς τοὺς Ἐπισκόπους
αὐτῶν καὶ συγκληρικοὺς, ὡς καθαίρωνται. Ἀνάγνωθι καὶ τὴν ἐρμη-
νειάν τοῦ λα΄ Αποστολικοῦ.

ΤΗΣ Α΄ ΚΑΙ Β΄ ΣΥΝΟΛΟΥ

ΚΑΝΩΝ ΙΓ' (ΕΡΜΗΝΕΙΑ)

Τόσον μὲ τοὺς αἵρετικούς, ὅσων καὶ μὲ τοὺς σχισματικούς, ἐπι-
χειρεῖ ὁ διάβολος νὰ διαμερίσῃ τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ἵτοι τὴν Ἐκ-
κλησίαν αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο ὁ παρὼν Κανὼν διορίζει, ὅτι ὅποιος Πρεσ-
βύτερος ἢ Διάκονος χωρισθῶν ἀπὸ τὴν συγκοινωνίαν τοῦ Ἐπισκόπου
τῶν καὶ τὸ ὄνομά του δὲν μνημονεύουσι κατὰ τὸ σήνηδες, πρὸ τοῦ νὰ
ἐξετάσῃ ἡ Σύνοδος τὰ ἐγκλήματά του καὶ νὰ τὸν καταδικάσῃ· οὗτοι
μὲν νὰ καθαίρωνται, ἐπειδὴ δὲν εἶναι ἄξιοι νὰ ἔχουν τὸ ἄξιωμα καὶ τὸ
ὄνομα τοῦ Πρεσβυτέρου καὶ Διακόνου, οἱ τὸν κατὰ πνεῦμα πατέρα αὐ-
τῶν Ἐπίσκοπον κατακρίνοντες καὶ τὴν κρίσιν τῶν Μητροπολιτῶν προ-
αγράζοντες· οἱ Μητροπολίται γὰρ καὶ ὄχι οἱ Κληρικοὶ κρίνουσι τοὺς
Ἐπισκόπους· οἱ δὲ συνακολουθοῦντες μὲ τοὺς τοιοῦτους ἀποστάτας,
Πρεσβυτέρους καὶ διακόνους, εἰ μὲν εἶναι ἱερωμένοι, ὡς καθαίρωνται,
εἰ δὲ Μοναχοὶ καὶ λαϊκοί, ὡς ἀφορίζονται, ὅχι καὶ μόνον ἀπὸ τὰ Θεῖα
Μυστήρια, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, ἕως ὅτου μισήσουν αὐτοὺς
καὶ ἐνωθῶσι μὲ τὸν ἰδικὸν τοὺς Ἐπίσκοπον. Ὅρα καὶ τὸν λα΄ Απο-
στολικόν.

ΤΗΣ ΕΝ ΚΑΡΘΑΓΕΝῃ ΤΟΠΙΚΗΣ ΣΥΝΟΛΟΥ

ΚΑΝΩΝ Ι'.

Ἐάν τις τυχὼν Πρεσβύτερος ὑπὸ τοῦ ἰδίου Ἐπισκόπου κατα-

γνωσθεῖς, φυσιοτήτι τι καὶ ὑπερῃφανείᾳ ἐπαρθεῖς, ἡγήσῃται ὀφεί-
λιν κεχωρισμένως ἅγια τῷ Θεῷ προσφέρειν ἢ ἄλλο ἀνορθοῦν θυσια-
στήριον οἰηθεῖν κατὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς πίστεως, ὁ τοιοῦτος ἀνάθε-
μα ἔστω.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

Ἐὰν δέ τις τινος τυχὸν Ἱερεὺς, διορίζει ὁ παρὼν Κανὼν, κατηγο-
ρηθεῖς εἰς τὴν ζωὴν (δηλ. ὅτι οὐ καλῶς ζῇ) ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπόν του,
ἐλθὼν εἰς τὴν ὑπερῃφάνειαν καὶ φύσημα, ὥστε νὰ ἀποστατήσῃ ἀπὸ
αὐτὸν καὶ ἱερουργίῃ μὲν μόνος καὶ καθ' ἑαυτόν, νὰ καινουργήσῃ δὲ ἄλ-
λο θυσιαστήριον καινὰ Ἐκκλησίαν, χωρὶς τὴν ἄδειαν τοῦ Ἐπισκόπου
του, ὁ τοιοῦτος ἄς ἀναθεματίζεται διότι τοῦτο ὅπου κάμνει εἶναι ἐναν-
τίον καὶ τῆς καταστάσεως τῆς Ἐκκλησίας, ἣτις θέλει νὰ ὑπόκεινται
τοῖς Ἀρχιερεῦσιν οἱ Ἱερεῖς καὶ ἐναντίον τῆς πίστεως, ὡσὰν ὅπου ἐκ
τούτου οἱ ἄπιστοι βλασφημοῦσι καὶ περιγελοῦσι τὴν πίστιν ἡμῶν,
βλέποντες ἔτσι ἀτακτοῦντας τοὺς Ἱερωμένους καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, διατὶ
τοῦτο ὅπου κάμνει, προξενεῖ σχίσμα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἱ. Ἀνάγνωθι
καὶ τὸν λα' Ἀποστολ.

¹ Λέγει δὲ ὁ θεῖος Χρυσόστομος (εἰς τὴν ια' ὁμιλ. πρὸς Ἐφεσί-
ους) «ὅτι εἶπεν ἓνας ἅγιος ἄνθρωπος, πῶς οὐδὲ αἷμα μαρτυρίου ἡμπο-
ρεῖ νὰ ἐξαλείψῃ τὴν ἁμαρτίαν τοῦ χωρισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς
διαίρεσεως καὶ τὸ νὰ σχίσῃ τινὰς τὴν Ἐκκλησίαν εἶναι χειρότερον κα-
κόν, ἀπὸ τὸ νὰ πέσῃ εἰς αἵρεσιν». Γράφει δὲ καὶ Διονύσιος ὁ Ἀλεξαν-
δρείας καὶ ὁμολογητῆς ἐν τῇ πρὸς Ναυάτον Ἐπίσκοπον ἐπιστολῇ, «ὅτι
πρέπει νὰ πάθῃ τινὰς, ὅ,τι κακὸν καὶ ἂν ᾔῃ, μόνον νὰ μὴ σχίσῃ τὴν
Ἐκκλησίαν καὶ ὅτι εἶναι ἐνδοξότερον τὸ μαρτύριον, ὅπου ἤθελεν ὑπο-
μεῖν τινὰς διὰ νὰ μὴ σχίσῃ τὴν Ἐκκλησίαν, παρὰ τὸ μαρτύριον ὅπου
ἤθελεν ὑπομεῖν διὰ νὰ μὴ εἰδωλολατρήσῃ, ἐπειδὴ εἰς μὲν τὸ ὑπὲρ τοῦ
μὴ εἰδωλολατρεῖν μαρτύριον, διὰ τὴν ὀφέλειαν τῆς ἰδικῆς του ψυχῆς
μαρτυρεῖ εἰς δὲ τὸ ὑπὲρ τοῦ μὴ σχίσαι τὴν Ἐκκλησίαν, διὰ τὴν ὀφέ-
λειαν καὶ ἑνώσιν ὅλης τῆς Ἐκκλησίας μαρτυρεῖ».

Ἐκδοσις «Κήρυκος Γνησίων Ὁρθοδόξων».

Ἀθῆναι τῇ 1 Νοεμβρίου 1948.